

د افغانستان اسلامي جمهوریت
اداره ارتباطات عامه و استراتیژیک ریاست جمهورۍ
مرکز اطلاعات و رسانه های حکومت

ملت ته د دولت د حساب ورکولو برنامه برنامه حسابدهی دولت به ملت

د بازرسی اداره اداره بازرسی

د ۱۳۹۹ کال - سلواغې ۱۹مه

شماره مسلسل: ۳۲

سال مالی ۱۳۹۹

www.gmic.gov.af

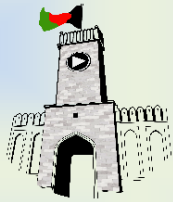
[gmicafghanistan](https://www.facebook.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://twitter.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://www.youtube.com/gmicafghanistan)

معرفی مختصر

مقدمه

فساد اداری در کنار سایر معضلات، اعتبار و شهرت افغانستان در سطح بین المللی را طی سالهای گذشته به شدت مخدوش ساخته است. افغانستان حاضر در رده های بالای جدول کشورهای آغشته به فساد اداری قرار دارد و پس از یک دهه مبارزه، در راستای صعود جایگاه افغانستان در این جدول نیز، تاکنون موفقیت قابل ملاحظه ای به دست نیامده است. این پدیده علاوه بر این که اعتماد مردم و جامعه جهانی را نسبت به عملکرد حکومت تضعیف نموده، مثریت و مؤثریت ارائه خدمات در نهادهای دولتی را نیز عمیقاً متاثر و کیفیت خدمات را پایین آورده است. ناتوانی ادارات در ارائه خدمات رفاهی به مردم، ناتوانی مقامات در طرح و تدوین برنامه ها و ائتلاف عواید و منابع ملی، تضعیف رابطه مردم را با دولت، و روحیه ناامیدی و بی باوری را در بین مردم به بار آورده است.

اداره بازرس منحیث یک نهاد مبارزه با فساد، در راستای مبارزه موثر علیه فساد اداری، افزایش شفافیت و حسابدگی در عملکرد مقامات عالی رتبه حکومتی، فراهم نمودن زمینه تحقق اهداف استراتیژی ملی مبارزه علیه فساد اداری و میثاق مبارزه علیه فساد اداری سازمان ملل متحد و فراهم نمودن زمینه مشارکت مردم در امر مبارزه با فساد اداری کار میکند.

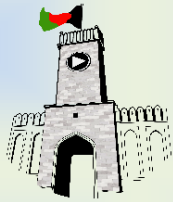
اداره بازرس جمهوری اسلامی افغانستان به اساس حکم شماره (764) مورخ 1399/4/10 مقام عالی ریاست جمهوری موظف گردید تا شکایات و گزارش های مربوط به چگونگی مدیریت و مصرف منابع مبارزه با ویروس کرونا را مورد بازرسی قرار دهد. اداره بازرس در سال مالی ۱۳۹۹، شکایات و گزارش هایی را که در مورد چگونگی مدیریت و مصرف منابع مبارزه با شیوع ویروس کرونا مطرح گردیده اند بازرسی نموده است. اداره بازرس به هدف اصلاحات و بهبود در اجراءات ادارات، براساس یافته های بازرسی خویش توصیه ها و سفارشات اصلاحی را به آنها ارائه نموده است. در مواردیکه، قضایای مورد بازرسی دارای جنبه جرمی بوده اند، اداره بازرس آنها را غرض تعقیب عدلی به اداره محترم لوی څارنوالی ارسال نموده است.

اداره بازرس روند حسابدگی دولت به ملت را به عنوان یک پروسه در راستای تامین شفافیت بیشتر و ایجاد فرهنگ پاسخدهی نهاد های دولتی به مردم به دیده قدر نگریسته و از آن استقبال مینماید. اداره بازرس به اساس تعهد اولیه اش به مردم و بمنظور تامین شفافیت در امور کاری این اداره، از فعالیت های این اداره گزارش ارایه می نماید.

معرفی اداره بازرس

اداره بازرس جمهوری اسلامی افغانستان براساس فرمان شماره (3) مورخ 1397/2/22 مقام عالی ریاست جمهوری ایجاد گردیده و در اسد ۱۳۹۸ عملاً به کار آغاز نموده است. به اساس فرمان، هدف از ایجاد اداره بازرس، مبارزه موثر علیه فساد اداری به منظور افزایش شفافیت و حسابدگی در عملکرد مقامات عالی رتبه حکومتی، فراهم نمودن زمینه تحقق اهداف استراتیژی ملی مبارزه علیه فساد اداری و میثاق مبارزه علیه فساد اداری سازمان ملل متحد و فراهم نمودن زمینه مشارکت مردم در امر مبارزه با فساد اداری می باشد.

اداره بازرس جمهوری اسلامی افغانستان متعاقباً به اساس حکم شماره (764) مورخ 1399/4/10 مقام عالی ریاست

جمهوری موظف گردید تا شکایات و گزارش های مربوط به چگونگی مدیریت و مصرف منابع مبارزه با ویروس کرونا را مورد بازرسی قرار دهد. اداره بازرس براساس این حکم شکایات و گزارش هایی را که در مورد چگونگی مدیریت و مصرف منابع مبارزه با شیوع ویروس کرونا مطرح می گردد، بازرسی می کند. اداره بازرس به هدف اصلاحات و بهبود در اجراءات ادارات، براساس یافته های بازرسی خویش توصیه ها و سفارشات اصلاحی را ارایه می کند. در صورتیکه، قضایای مورد بازرسی دارای جنبه جرمی باشند، اداره بازرس آنها را غرض تعقیب عدلی به لوی خاړنوالی ارسال می نماید.

دیدگاه:

حکومتداری شفاف و حسابده

ماموریت :

مبارزه موثر علیه فساد اداری به منظور افزایش شفافیت و حسابدهی در عملکرد مقامات عالی رتبه حکومتی

اهداف :

1. بازرسی فعالیت های مقامات عالی رتبه حکومتی از طریق دریافت شکایت و اطلاع
2. رسیدگی به شکایات در رابطه به فعالیت های واحد های اداری مربوط به ریاست جمهوری،
3. فراهم نمودن زمینه تحقق اهداف استراتیژی ملی مبارزه علیه فساد اداری و میثاق مبارزه علیه فساد اداری سازمان ملل متحد
4. تأمین شفافیت و جلوگیری از سوء استفاده منابع و امکانات دولتی
5. ایجاد اطمینان و فراهم نمودن زمینه مشارکت برای مردم در امر مبارزه علیه فساد اداری

اصول کاری اداره بازرس:

اداره بازرس به حیث یک نهاد مستقل که در راستای مبارزه علیه فساد اداری ایجاد گردیده است، خود را متعهد به رعایت اصول و ارزش هایی چون قانونیت، استقلالیت، بیطرفی، عدالت و انصاف، عدم تبعیض، قابل دسترس بودن، حریمیت، شفافیت و حساب دهی میداند.

اداره بازرس اسناد کاری خویش را در مطابقت کامل با اصول و ارزش های فوق الذکر تهیه نموده و در تمام فعالیت ها و برنامه های خویش اصول و ارزش های یاد شده را ملاک عمل قرار داده است.

تشکیلات و منابع بشری

ساختار تشکیلاتی

اداره بازرس دولت جمهوری اسلامی افغانستان ساختار تشکیلاتی خویش را متکی به ساحه صلاحیت این اداره به طور ذیل تنظیم نموده است:

- بازرس جمهوری اسلامی افغانستان
- معاون اداره بازرس
- ریاست های اخذ و بررسی شکایات؛ بازرسی شکایات؛ تدقیق شکایات؛ تعقیب قضایا

- ریاست نظارت و ارزیابی کیفیت کاری
- ریاست انکشاف اداره
- ریاست اطلاعات عامه
- ریاست عملیاتی

تعداد کارمندان

مجموع تشکیل منظور شده سال ۱۳۹۹ اداره بازرس ۹۹ بست میباشد. اما تعداد کارمندان فعلی این اداره ۲۶ نفر میباشد. اداره بازرس از بدو تاسیس توجه خاص به ساختار تشکیلاتی اداره داشته تا باشد که تشکیل اداره متوازن به اهداف اداره، تخصصی و کارا باشد.

برنامه کارآموزی اداره بازرس:

اداره بازرس در سال ۱۳۹۹ برنامه کارآموزی را براه انداخت که به اساس آن ۱۲ کارآموز در این اداره، با همکاری مالی بنیاد آسیا استخدام شدند. ۶ تن از این کارآموزان محصلین بر حال و ۶ تن دیگر آنها فارغین جدید رشته های حقوق، علوم سیاسی، اقتصاد و سایر رشته های مربوط میباشند.

هدف از ایجاد برنامه کارآموزی ارایه فرصت حصول تجربه به محصلین و فارغین پوهنتون ها، و آموزش نسل جوان و در نهایت ایجاد کادر ها در عرصه ای فساد اداری میباشد.

بودجه اداره و چگونگی مصرف آن

اداره بازرس واحد مستقل بودجوی نبوده، مصارف و نیازمندی های این اداره به عنوان واحد اداری جانبی ریاست دفتر مقام ریاست جمهوری، تامین میگردد.

دست آورد های عمده

مبارزه با فساد در جریان شیوع کرونا:

با شیوع گسترده ویروس کرونا در جهان، بسیاری از کشورها بودجه و امکانات هنگفتی را برای مبارزه با این ویروس اختصاص دادند. دولت افغانستان نیز با ثبت نخستین موارد ویروس کرونا در افغانستان، تدابیر احتیاطی را روی دست گرفت. براساس معلومات، حکومت افغانستان تا هنوز برای مبارزه با ویروس کرونا، مبلغ ۲۰ میلیارد و ۱۴۰ میلیون افغانی را از سوی بانک جهانی، نهادهای مدرسان و کشورهای همکار، بعنوان کمک دریافت کرده است. همچنان، حکومت افغانستان شش میلیارد و ۹۴۰ میلیون افغانی را برای مبارزه با ویروس کرونا اختصاص داده که مجموع این پول‌ها به ۲۷ میلیارد و ۸۰ میلیونی افغانی می‌رسد.

مطالعات مبارزه با فساد اداری نشان می‌دهد که بودجه و امکانات مالی هنگفت، آنهم در وضعیت اضطراری به دلایل مختلف در معرض فساد آسیب‌پذیر می‌باشد. به تعبیر دیگر، وضعیت اضطرار زمینه را برای ظهور و گسترش «موج فساد» فراهم می‌سازد. مطالعات نشان می‌دهد که هر اندازه که منابع بیشتر اختصاص داده می‌شود، به همان اندازه فرصت فساد نیز بیشتر می‌شود. در چنین شرایط، از یک طرف تصامیم باید سریع اتخاذ شوند و از طرف دیگر، بخاطر استعجالیت، در روش‌های تدارکاتی سهولت‌های بسیاری در نظر گرفته می‌شود که در مقابل زمینه را برای ارتکاب فساد توسط سوء استفاده گران فراهم می‌سازد.

در افغانستان، گزارش‌های تحقیقی رسانه‌ها در مورد چگونگی مصرف بودجه و امکانات مبارزه علیه بیماری کرونا با تاسف مؤید این ادعاست. یافته‌های اداره بازرسی که تا کنون بازرسی کرده نیز نشان می‌دهد که در مصرف بودجه و امکانات مبارزه علیه بیماری کرونا به اشکال مختلف فساد صورت گرفته است. یافته‌های این اداره نشان می‌دهد که روش و پروسه‌های تدارکاتی در مصرف بودجه کرونا در مرکز و ولایات کشور، یکی از آسیب‌پذیرترین بخش‌ها بوده است که زمینه را برای حیف و میل و فساد گسترده فراهم ساخته است.

گسترش فساد در چنین شرایط سبب می‌شود که وجهه حکومت در کل و وجهه نهادهایی که مسئولیت عرضه خدمات را به عهده دارند بطور خاص تضعیف گردد و مردم امید و باور خود را به کارکرد موثر این نهادها از دست دهند. فساد سبب می‌شود که عرضه خدمات آسیب ببیند. خدمات به آنهایی که واقعا ضرورت دارند، نرسد. در چنین شرایط به هر میزان که فساد بیشتر باشد، حالت اضطرار (کرونا) از مردم قربانی بیشتر می‌گیرد. فساد منتج به مرگ شهروندان می‌شود. همچنین، مطالعات نشان می‌دهد که دولت‌هایی که با چالش فساد گرفتار بوده اند، در مقابله با بحران‌ها و شرایط اضطرار، موفق عمل نکرده اند. در چنین شرایط ايجاب می‌کند که مبارزه با فساد اداری بیش از هر زمان دیگر اولویت جدی حکومت باشد. بسیار مهم است که حکومت از مصرف موثر هر پولی که در امر مبارزه با کرونا اختصاص داده است، محاسبه و گزارش بگیرد و نیز مسئولینی را که مرتکب فساد شده اند، مورد مجازات قرار دهد. خلاصه، در چنین وضعیت مبارزه با فساد بیش از پیش باید تقویت و تسریع گردد.

با درک این مهم، مقام عالی ریاست جمهوری به اساس حکم شماره (764) مورخ 1399/4/10 اداره بازرسی را وظیفه داد تا شکایات و گزارش‌های مربوط به چگونگی مدیریت و مصرف منابع مبارزه با شیوع ویروس کرونا را مورد بازرسی قرار دهد. اداره بازرسی، تا کنون چندین گزارش تحقیقی رسانه‌ها مبنی بر فساد در مورد چگونگی مدیریت و مصرف منابع

مبارزه با کرونا را مورد بازرسی قرار داده است. یافته‌های این اداره نشان می‌دهد که در اکثریت قضیه‌های که این اداره بر اساس ادعای گزارشات تحقیقی رسانه‌ها مورد بازرسی قرار داده است، فساد صورت گرفته است. در نتیجه‌ی اجراءات اداره بازرس تا کنون 232 نفر در سطح وزیر، معین، والی، معاون والی، روسای ادارات ذیربط و اعضای کمیته‌های تدارکاتی به خاړنوالی معرفی گردیده و نیز ادارات تحت بازرسی توصیه‌ها و سفارشات مشخص دریافت کرده اند. همچنین، در نتیجه بازرسی اداره بازرس پول‌های هنگفتی نیز صرفه‌جویی شده است که در صفحات بعدی جزئیات آن ارایه می‌گردد.

بازرسی موارد فساد در بودیجه و منابع مربوط به ویروس کرونا در سطح ولایات

با شیوع گسترده ویروس کرونا در موج اول در کشور، دولت افغانستان بودجه ولایتی را به منظور مقابله با شیوع این ویروس، متناسب با نفوس، موقعیت جغرافیایی و سطح آسیب پذیری ولایات اختصاص داد. در چنین وضعیتی ایجاب میکرد تا دولت، به منظور مبارزه به موقع با ویروس کرونا، تصمیم گیری های سریع داشته باشد و منابع مورد نیاز و تجهیزات طبی را سریعاً تدارک ببیند و این امر مستلزم انعطاف پذیری در تطبیق قواعد تدارکاتی بود.

ولی همزمان با انعطاف پذیری های مالی و تدارکاتی، دولت افغانستان، دو طرز العمل: (۱) طرز العمل مصرف بودجه و (۲) رهنمود اجرایی اقدامات تدارکاتی اضطراری، را منحصی اقدامات پیشگیرانه از ارتکاب فساد، تصویب و به ولایات ارسال کرد، تا اجراءات مالی و تدارکاتی در روشنایی آنها بطور شفاف انجام یابند. اما متأسفانه در موج اول ویروس کرونا، نگرانی های زیادی در مورد فساد و سوء استفاده از امکانات اختصاص یافته بخاطر مبارزه با کرونا در رسانه ها و گزارشات نهاد های جامعه مدنی مطرح شد.

در وضعیتی که کشور و مردم ما در موج اول کرونا قرار داشتند، فساد نه تنها دسترسی مردم به خدمات صحی را متاثر ساخت بلکه در نهایت زندگی مردم را با تهدید جدی مواجه ساخت. عرضه خدمات صحی بخاطر افساد اداری بطی شد و مردم نتوانستند به خدمات صحی که رهبری دولت به اساس یک پلان واضح برای شان در نظر گرفته بود، به آن دسترسی پیدا کنند. موارد عمده یافته های اداره بازرس قرار ذیل اند:

1. خریداری ها با قیمت بلند نسبت به قیمت بازار:

با وجود اینکه در وضعیت اضطرار قیمت ها در بازار های مرکز و ولایات ثابت نبوده اند و خصوصاً مسدود بودن مرز ها به این چالش افزوده بود، اما در ولایات بازرسی شده یکی از موارد جدی حیف و میل، خریداری ها به قیمت به مراتب بیشتر از نرخ بازار در آن زمان بوده است.

هر چند مبلغ مصرف شده در مجموع ۲۴ ولایت بازرسی شده به مقدار ۹۰۷،۲۴۶،۰۶۸ افغانی میباشد، ولی با توجه به عدم فرصت بازرسی همه مبالغ مصرف شده بنابر عدم موجودیت امکانات لازم و کافی، یافته های این اداره بصورت مشخص محدود به بازرسی مبلغ ۳۳۰،۳۵۴،۹۱۲ افغانی بوده است که از آن جمله مبلغ ۱۴۰،۰۸۵،۴۵۳ افغانی در شاخص قیمت بلند حیف و میل گردیده است که در کل ۴۲٪ مجموع مبلغ بازرسی شده را منعکس میسازد.

2. خریداری های غیر مرتبط

ماده سوم طرز العمل مصرف بودجه منظور شده جهت جلوگیری از شیوع ویروس کرونا ساحات مصرف و استفاده از بودجه منظور شده برای ولایات را در پنج مورد محدود کرده است و مصرف بودجه در سایر موارد ضروری و جدی را مشروط به تایید کمیته نظارت نموده است. ارزیابی های اداره بازرس نشان میدهد که یک قسمت از خریداری ها به جلوگیری

از شیوع ویروس کرونا ارتباط مستقیم نداشته است.

در مجموع ۲۴ ولایت بازرسی شده، اجناس و اقلامی که بگونه غیر مرتبط خریداری گردیده اند، بالغ بر ۴۷،۲۱۳،۱۸۲ افغانی میگردد که یک مبلغ بزرگی را در برگرفته و بیانگر نقض صریح اسناد رهنمودی مربوطه و در نهایت هدر رفتن منابع و وجوه ملی، آنها در شرایط حساسی که نیاز جدی و مبرم به استفاده موثر از وجوه اختصاص یافته بود، میباشد.

3. تفاوت قیمت در خریداری عین جنس در ولایات مختلف

یافته های اداره بازرس از بررسی های مقایسوی خریداری های انجام شده در یک تعداد از ولایات نشان میدهد که یک جنس مورد ضرورت در چند ولایت با قیمت های که تفاوت های زیادی نسبت به یکدیگر دارند خریداری صورت گرفته است. در ذیل به ذکر سه مورد آن بگونه نمونه میپردازیم که بیانگر بلند ترین قیمت و پایین ترین قیمت در بین ولایات میباشد:

1. لباس های محافظتی فی کیت از ۵۵۰ تا ۹۰۰۰ افغانی خریداری شده است.
2. دیجیتل انفرارید ترمامیتر فی عدد از ۶۰۰۰ الی ۲۴۰۰۰ افغانی خریداری شده است.
3. فی پایه ونتلاتور از مبلغ ۸۳۱۶۰۰ افغانی الی ۳ میلیون افغانی خریداری شده است.

4. مورد چهارم: نقش نظارتی نهاد های جامعه مدنی:

مردم و رسانه ها از نهادهای جامعه مدنی در سطح ولایات، از نبود شفافیت و حسابدهی در مصرف بودجهی کرونا نگران بودند و ادعا کرده بودند که خریداری ها به دور از چشم جامعهی مدنی و رسانه ها صورت گرفته است، و مواد طرز العمل مبنی بر ایجاد کمیته های نظارت عملی نشده است.

به اساس طرز العمل ها، بمنظور تامین شفافیت، ولایات مکلف به ایجاد کمیته های نظارت متشکل از عضو شورای ولایتی و یا ولسی جرگه، جامعه مدنی، شاروالی یا ناحیه ها، ولایت، مستوفیت، جامعه مدنی و یک تن از رسانه های محلی گردیده بودند. یافته های اداره بازرس نشان میدهد که در تعداد زیادی از ولایات نقش نظارتی نهاد های جامعه مدنی به طور لازم آن در نظر گرفته نشده و نهاد های جامعه مدنی از عدم مساعد بودن فرصت نظارت در پروسه مصرف بودجه رضایت ندارند. در بعضی ولایات هم انتخاب عضو جامعه مدنی در کمیته نظارت سلیقوی بوده و به انتخاب نهاد های جامعه مدنی صورت نگرفته است.

شایان تذکر است که در نتیجه سفارشات اداره بازرس که از طریق اداره ارگان های محل به ولایات مختلف گسیل گردیده است، اینک در ولایاتی که کمیته نظارتی موجود نبود، کمیته های ایجاد، در ولایاتی که اعضای کمیته ها کمتر و یا بیشتر از تعداد مقید در طرز العمل بود، مطابق به طرز العمل عیار گردیده و در ولایاتی که انتخاب اعضا سلیقوی و فرمایشی بود، انتخاب اعضا مطابق معیار ها صورت گرفته است. همچنان جایگاه شکلی کمیته های نظارتی ولایات به یک جایگاه موثر نظارتی و تامین کننده شفافیت مبدل گردیده است.

بازرسی ادعای قاچاق ماشین های تنفس مصنوعی یا ونتلاتورها به خارج از کشور

آژانس خبری پژواک به تاریخ ۲ سرطان ۱۳۹۹ یک گزارش تحقیقی مبنی بر اینکه ۳۲ ونتلاتور (دستگاه تنفس مصنوعی) کمک شده به افغانستان به پاکستان قاچاق شده است را نشر کرد. یافته های اداره بازرس نشان می دهد که از مجموع

ونتلاتورهای که از آغاز شیوع ویروس کرونا تا کنون توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی به افغانستان کمک شده - برخلاف ادعای گزارش آژانس خبری پژواک، قاجاق نشده است. بازرسی اداره بازرس در این مورد منتج به موارد ذیل گردید:

1. آمار و ارقام ونتلاتورها

- در جریان بازرسی آمار دقیق از تعداد ونتلاتورها در سطح افغانستان معلوم نبود و معلومات ارایه شده توسط وزارت صحت عامه در آن زمان ناقص و متناقض بود.
- **تثبیت و تصدیق این ونتلاتورها** در ۳۴ ولایت صورت گرفت و در نهایت یک لست دقیق از ونتلاتورها با شماره های مسلسل آن تهیه و به مراجع ذیربط و رسانه ها شریک ساخته شد. قابل یادآوری است که اداره بازرس، از هر یک از ونتلاتورها موجود در آن زمان، عکس‌های نیز در اختیار دارد.
- **تصدیق ونتلاتورها:** اداره بازرس مجموع ۳۳۵ پایه ونتلاتوری را که نهایتاً وزارت صحت عامه گزارش داده بود، تصدیق کرد. اداره بازرس، بر علاوه، ۳۷ پایه ونتلاتور بیشتر از آنچه وزارت صحت عامه به اداره بازرس گزارش داده بود، در سطح ولایات تشخیص و تثبیت کرد. یعنی اداره بازرس در مجموع ۳۷۲ پایه ونتلاتور را در افغانستان تصدیق کرده است.

در نهایت یافته‌های اداره بازرس نشان میدهد که هیچ ونتلاتور از افغانستان قاجاق نگردیده و ادعاها در این مورد درست نبوده است.

2. موثریت و استفاده از ونتلاتورها

اما قابل ذکر است که استفاده از ونتلاتورها در شفاخانه‌های اختصاصی مبارزه با کرونا در سطح مرکز و ولایات یک مشکل جدی بوده است. بطور مثال:

- 1) تعداد ونتلاتوهای خراب و غیرفعال در شفاخانه‌ها زیاد بودند.
- 2) شفاخانه‌ها در قسمت ترمیم و همچنان استفاده ونتلاتورها به دلیل تنوع در نوعیت ماشین‌ها، و نبود انجینیر بیومیدیکل و یا به دلیل پایین بودن ظرفیت انجینیر بیومیدیکل با مشکلات جدی مواجه بودند.
- 3) وزارت صحت به یک تعداد کارمندان صحتی، آموزش‌های کوتاه مدت را جهت استفاده از این ماشین‌ها فراهم ساخته بود، که برای استفاده دقیق ماشین‌ها، کافی نبوده است.
- 4) داکتران متخصص عمدتاً استفاده از ماشین ونتلاتور را یاد نداشتند و نرس‌هایی که در این زمینه آموزش کوتاه مدت گرفته اند در مورد وضعیت مریض نمی‌فهمند یعنی، تخصص و مهارت با هم دیگر هماهنگ عمل نکردند. این وضعیت خطر بیشتر را متوجه مریض می‌سازد و همچنان سبب شده بود تا از ماشین‌های ونتلاتور استفاده درست صورت نگیرد.

یافته‌های اداره بازرس در رابطه به ضعف مدیریتی در سکتور صحت افغانستان

یافته‌های اداره بازرس نشان‌دهنده ضعف شدید مدیریتی در سکتور صحت افغانستان در جریان شیوع ویروس کرونا بوده است. این ضعف مدیریتی نه تنها تأثیرات منفی بالایی عرضه خدمات صحتی برای مردم ما در جریان شیوع ویروس داشته است، بلکه در بسیاری موارد باعث بروز فساد و حیف و میل در منابع اختصاص یافته برای کرونا بوده است. اداره بازرس در جریان بازرسی موارد فوق، یافته‌های مشخصی را در رابطه به ضعف شدید مدیریتی در شفاخانه‌های اختصاص یافته به

ویروس کرونا داشت. خلاصه بعضی موارد ذیلا شریک می گردد.

1. ضعف مدیریتی در پروسه های تدارکاتی و مدیریت قرارداد ها:

اداره بازرس در نتیجه بازرسی هایش در وزارت صحت عامه دریافت که ضعف در مدیریت قرارداد ها در وزارت صحت عامه در روند مبارزه با کرونا یک مشکل جدی بوده است. بطور مثال:

- انتقال یک پایه ماشین مستعمل به یکی از ولایات که به اساس قرارداد باید ماشین جدید میبود.
- تقاضای انتقال تجهیزات به ارزش ۶۰ میلیون افغانی توسط وزارت صحت از یک شرکت بدون موجودیت قرار داد و بدون سنجش نیاز به آن تجهیزات.

2. عدم نیاز سنجی/تشخیص نیازمندی ها:

■ **عدم موجودیت سند رهنمودی در مورد خریداری ها:** یافته اداره بازرس نشان می دهد که از آغاز شیوع ویروس کرونا در کشور، وزارت صحت رهنمودی را جهت خریداری وسایل و تجهیزات طبی به ولایات نفرستاده است. به همین دلیل، نیاز سنجی های ریاست های صحت عامه در ولایات از همدیگر متفاوت بوده، و وسایل مختلف با ظرفیت، نوعیت و قیمت های متفاوت خریداری شده است.

■ قابل ذکر است که در بسیاری ولایات از این تجهیزات استفاده صورت نگرفته است. دلیل آن نیز عدم کارایی ماشین ها در تداوی ویروس کرونا، و یا هم نبود آموزش برای کارمندان صحت جهت استفاده ماشین ها بوده است. یکی از این مثال ها، استفاده از ونتلاتورها در سطح کشور بوده است. استفاده از ونتلاتورها در افغانستان بسیار محدود بوده است. به دلیل عدم آموزش کافی، عدم ترمیم ماشین ها به وقت، و نوعیت های مختلف ماشین ها، از این ماشین ها بسیار کم استفاده شده اند.

■ **استخدام بیشتر از ضرورت نیروی انسانی** توسط وزارت صحت عامه در شفاخانه های اختصاصی مبارزه با کرونا یکی از چالش های عمده درین بخش تلقی میشود. یافته های اداره بازرس نشان میدهد که تعداد کارمندان شفاخانه ها بیشتر از تعداد مریضان اگر نبوده اند؛ حداقل بیشتر از نیاز شفاخانه ها بوده اند.

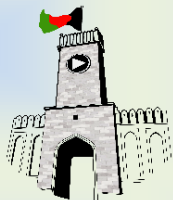
■ **کمبود اکسیجن** در بعضی ولایات یک مشکل جدی بوده است. علاوه بر آن، یافته های اداره بازرس نشان می دهد که به دلیل عدم نظارت دقیق از ارایه خدمات صحتی توسط وزارت صحت، مقدار اکسیجن از سوی قراردادی ها به شفاخانه ها به مراتب کمتر از چیزی که در قرارداد تعریف گردیده، تسلیم داده شده بود. بر علاوه در جریان کمبود اکسیجن، ماشین های تولید اکسیجن بدون استفاده در استاک های شفاخانه ها موجود بوده است.

■ **کمبود ادویه در شفاخانه های مبارزه با ویروس کرونا** یک مشکل جدی بوده است. به دلیل ضعف مدیریتی در سکتور صحت، نیاز سنجی دقیق ادویه صورت نگرفته بود. با وجود مصرف گزاف برای خرید ادویه، ادویه در گدام (استاک) های شفاخانه ها دسته بندی نشده بودند که در نهایت بجای استفاده از آنها، همان ادویه ها دوباره خریداری شده بودند و دوا های قبلا خریداری شده بی استفاده مانده بودند. با وجود اینکه دولت افغانستان منابع کافی را برای خریداری ادویه به ولایات اختصاص داده بود، در نهایت اکثریت مریضان کرونا وادار به خریدن دوا ها از دوا خانه های غیر دولتی شدند.

■ **استخدام کارمندان صحتی** نیز با چالش های جدی مواجه بوده است. که در ذیل بطور خلاصه به بعضی موارد آن اشاره می گردد:

■ **نبود آمار دقیق:** پس از گذشت چندین ماه، شفاخانه ها آمار دقیق در مورد تعداد افرادی که در شفاخانه های اختصاصی مبارزه با کرونا استخدام شده بودند؛ وجود نداشت.

■ **عدم شفافیت در استخدام:** در استخدام نیروی انسانی در شفاخانه های اختصاصی مبارزه با کرونا در مرکز و

ولایات شفافیت وجود نداشته است. افراد صرفاً براساس شناخت و یا حکم مقامات وزارت صحت استخدام شده بودند.

- **استخدام خلاف تخصص:** در استخدام های صورت گرفته در شفاخانه های مبارزه کرونا افراد خلاف تخصص و تجربه نیز استخدام شده بودند.
- **پرداخت معاشات:** نبود آمار دقیق از افراد مستحق معاش، نبود اسناد دقیق مبنی بر پرداخت معاش، عدم پرداخت یا پرداخت با تاخیر معاش در این بخش از جمله موارد فساد را تثبیت گردید.

بازرسی ادعای فساد در توزیع نان خشک در جریان قرنطین در شهر کابل

اداره بازرس به تاسی از هدایت مقام ریاست جمهوری موظف گردید تا ادعای فساد در توزیع نان خشک در جریان قرنطینه شهر کابل را نیز مورد بازرسی قرار دهد. هر چند این بازرسی هنوز نهایی نگردیده و در مراحل تکمیل شدن قرار دارد، ولی یافته های بازرسی این اداره نشانگر آنست که حجم و گستردگی فساد در این پروسه به سطحی که در گزارش رسانه ها انعکاس یافته بود، نبوده است ولی مواردی از فساد که ایجاب ارسال قضایای مشخص به لوی خرنوالی غرض تحقیق بیشتر و همچنان ارایه سفارشات را مینماید، در این پروسه موجود بوده است.

یافته های نهایی این گزارش به مجرد تکمیل شدن بزودی بصورت مفصل با ملت افغانستان شریک خواهد گردید.

بازرسی وزارت امور خارجه و وزارت دولت در امور رسیدگی به حوادث (مشترکاً با اداره عالی تفتیش)

مبتنی بر هدایات شورای عالی حاکمیت قانون و حکومتداری بالترتیب موارد رسیدگی به وزارت امور خارجه و وزارت دولت در امور رسیدگی به حوادث نیز جهت بازرسی مشترک با ادارات ذیربط به این اداره ارجاع گردیده است.

موضوعات مرتبط به وزارت دولت در امور رسیدگی به حوادث که توسط تیم مشترک ادارات ذیربط تحت بازرسی قرار دارد، در مراحل نهایی قرار داشته و یافته های بازرسی بیانگر موارد فساد زایی اند که با در نظر داشت میکانیزم موجود در شورای عالی حاکمیت قانون و حکومتداری، گزارش مفصل آن، عند التکمیل، به آن شورا ارایه خواهد گردید.

در خصوص موضوع مرتبط به وزارت امور خارجه، تیم مشترک ادارات ذیربط که نماینده اداره بازرس نیز جزء آن میباشد، در مرحله جمعآوری اسناد و معلومات قرار داشته و با تکمیل این مرحله و در نتیجه تحلیل و بازرسی دقیق اسناد و معلومات، گزارش مفصل این بحث بصورت جداگانه به شورای عالی حاکمیت قانون و حکومتداری ارایه خواهد گردید.

نتایج و تاثیرات کلی کارهای اداره در عرصه مبارزه با فساد اداری

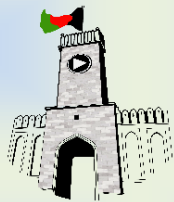
چنانچه در فوق اشاره گردید، اداره بازرس جمهوری اسلامی افغانستان در تاریخ 10 سرطان 1399 براساس حکم شماره (764) مقام عالی ریاست جمهوری، در مورد بازرسی شکایات و گزارش های مربوط به چگونگی مدیریت و مصرف منابع مبارزه با شیوع ویروس کرونا موظف گردید. یعنی از آغاز کار اداره بازرس در این عرصه در حدود بیشتر از هفت ماه می گذرد. بنابراین، از لحاظ میتودیک و روش، بسیار پیش از وقت است که در مورد تاثیرات کار اداره بازرس در روند مبارزه با فساد اداری در کشور صحبت کنیم زیرا، ارزیابی تاثیرات یک اداره و یک برنامه حداقل پس از دو الی سه سال منطقی به

نظر می‌رسد.

اما در کل دست‌آوردها و نتایج کار اداره بازرس در جریان هفت ماه که قضایای کرونا را تحت بازرسی خویش قرار داده است، تغییرات جدی را در راستای مبارزه با فساد نشان می‌دهد که به یک تعداد آنها ذیلاً اشاره می‌گردد:

- مبالغه نخواهد بود اگر بگوییم اداره بازرس بعد از غور و دقت لازم با معرفی بیش از صد نفر از مسئولین به سطح وزیر، معین، والی، معاون والی، رئیس و اعضای کمیته‌های تدارکاتی به لوی خانونالی که در مدیریت و مصرف بودجه اختصاصی مبارزه با کرونا مظنون شناخته شده بودند، «فرهنگ معافیت» را در کشور شکسته است. قبلاً، مسئولین بخصوص افرادی که در رهبری ادارات (مرکزی و محلی) ایفای وظیفه می‌کردند؛ در سایه فرهنگ معافیت خود را مصئون احساس می‌کردند. بازرسی‌ها و اجراءات اداره بازرس در طی این مدت، این ذهنیت و فرهنگ را در جامعه زیر سوال می‌برد که مقامات عالی‌رتبه در برابر فساد شان مورد بازرسی قرار نمی‌گیرند.
- بازرسی‌ها و اجراءات اداره بازرس در قضایای محدودی که تا کنون به دلیل امکانات محدود مورد بازرسی خویش قرار داده، سبب شده تا از حیف و میل بخش عمده پول در قراردادهای خزینه دولت، صرفه جویی صورت بگیرد.
- بازرسی‌ها و اجراءات اداره بازرس امید و باور مردم نسبت به مبارزه با فساد اداری را احیا کرده است. اگرچه بعضی‌ها در رسانه‌ها، اجراءات و فعالیت‌های اداره بازرس را به کنفرانس جینوا نسبت می‌دادند، اما تداوم فعالیت‌های اداره بازرس امید و اعتماد مردم نسبت به اراده جدی حکومت در راستای مبارزه با فساد اداری را احیا کرده است.
- بازرسی‌ها و اجراءات اداره بازرس مسئولیت جدیدی را متوجه نهادهای حکومتی کرده است که تدابیر مبارزه با فساد اداری بیش از هر زمان دیگر در شرایط اضطرار باید بطور جدی تطبیق و عملی گردد. قبل از این ذهنیت غالب این بود پولی که از سوی حکومت در شرایط اضطرار به مراجع و نهادهای ذیربط اختصاص داده می‌شود، پول بدون حساب و کتاب است. بازرسی‌ها و اجراءات اداره بازرس اکنون همه مسئولین را متوجه ساخته است که تدابیر مبارزه با فساد اداری در شرایط اضطرار باید عملی گردیده و نیز در برابر مصرف این بودجه، مسئول پنداشته می‌شوند.
- اداره بازرس برخلاف نهادهای کلاسیک مبارزه با فساد اداری که در شرایط اضطراری بیش از هرزمانی دیگر ضعیف عمل می‌کردند، بازرسی‌هایش را با سرعت و در عین حال با اطمینان از کیفیت کار انجام داده است که این موضوع در تأمین فرهنگ شفافیت و حساب‌دهی و بهبود در اجراءات نهادها و مسئولین نقش مهمی ایفا خواهد کرد.
- اداره بازرس با تشکیل و منابع محدود در مدت زمان کوتاه ثابت نمود که موثریت و کیفیت کار ادارات، ارتباط خیلی زیاد به داشتن کارمند و منابع زیاد، ندارد.
- اجراءات و فعالیت‌های اداره بازرس سبب شده است تا نهادهای دولتی در اجرای قراردادهای مهم و بزرگ در آینده دقت بیشتر کرده و منافع عامه را در آنها بطور جدی لحاظ کنند.
- در نهایت، تطبیق سفارشات اصلاحی اداره بازرس به نهادهای ذیربط سبب آوردن اصلاحات، تأمین شفافیت و حساب‌دهی و نیز سبب بهبود در اجراءات آنها خواهد شد. این سفارشات، نهادهای ذیربط بخصوص وزارت صحت‌عامه و ولایات را کمک خواهد کرد تا با استفاده از درس‌های آموخته شده در مدیریت موج دوم کرونا، بهتر عمل کنند.

اداره بازرس کوشش نموده است تا با تصویب طرز العمل ها، لوائح و رهنمود ها، اجراءات اش را به طور معیاری، شفاف و موثر انجام دهد. برای تحقق این امر، اداره بازرس اسناد ذیل را ترتیب و تصویب نموده است:

سند تقنینی

- تهیه مسوده سند تقنینی اداره بازرس

رهنمود ها:

1. رهنمود دریافت و تصنیف شکایت و اطلاع،
2. رهنمود بازرسی شکایت و اطلاع:
3. رهنمود گزارش دهی:
4. رهنمود طرز سلوک کارکنان اداره بازرس:
5. رهنمود پیگیری قضایا در نهاد های عدلی و قضایی:
6. رهنمود ارایه سفارشات به تعقیب بازرسی:
7. رهنمود نظارت و ارزیابی و حصول اطمینان از رعایت اصول بازرسی:
8. رهنمود دسترسی به اطلاعات (در روشنایی قانون دسترسی به اطلاعات):
9. پالیسی انکشاف اداره بازرس:

طرح ها:

10. طرح ارتقای ظرفیت تخصصی کارمندان اداره بازرس
11. طرح تشکیل سازمانی اداره
12. طرح لوائح و ضایف به اساس طرح تشکیل اداره
13. طرح ویب سایت اداره بازرس
14. معرفی یک صفحه ای اداره بازرس یا One Pager
15. ترتیب سوال های معمول در رابطه به اداره بازرس یا Frequently Asked Questions

تفاهمنامه ها

- تسوید تفاهم نامه با اداره محترم لوی څارنوالی جهت هماهنگی در امر مبارزه با فساد.

اداره بازرسی به دلیل اینکه واحد مستقل بودجوی نیست، پروژه های انکشافی را تطبیق ننموده است.

پلان ها و گزارش ها

پلان ها:

- ترتیب پلان های کاری موردی:
- 1. بازرسی مصرف منابع تخصیص یافته به کرونا در ۳۴ ولایت
- 2. بازرسی ادعای قاچاق ماشین های تنفس مصنوعی یا ونتلاتور ها به خارج از کشور
- 3. بازرسی ضعف مدیریت در وزارت صحت در جریان شیوع ویروس کرونا
- 4. بازرسی ادعای فساد در توزیع نان خشک در جریان قرنطین در شهر کابل
- 5. بازرسی امور در وزارت امور خارجه و وزارت دولت در امور رسیدگی به حوادث (مشترکا با اداره عالی تفتیش)
- ترتیب پلان عملیاتی اداره بازرسی برای سال مالی ۱۴۰۰
- ترتیب پلان تشکیلاتی اداره بازرسی برای سال مالی ۱۴۰۰

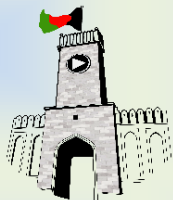
گزارش ها:

- ارایه گزارشات بازرسی مصرف منابع تخصیص یافته به کرونا در ۲۴ ولایت به مقام عالی ریاست جمهوری و
- ارایه گزارش ۲۳ ولایت ضم اسناد و مدارک به اداره محترم لوی څارنوالی جهت تعقیب عدلی.
- ارایه گزارش بازرسی ادعای قاچاق ماشین های تنفس مصنوعی یا ونتلاتور ها به خارج از کشور به مقام عالی ریاست جمهوری
- ارایه گزارش بازرسی ضعف مدیریت در وزارت صحت در جریان شیوع ویروس کرونا به مقام عالی ریاست جمهوری و وزارت صحت عامه
- ارایه گزارش تحلیلی در رابطه به شاخص ادراک فساد و یا Corruption Perception Index و طرح جهت بهبود وضعیت افغانستان در این شاخص.
- ارایه گزارش به مقام عالی ریاست جمهوری برای کنفرانس جنیوا
- ارایه گزارشات ربعوار به مقام عالی ریاست جمهوری

گزارش های تحت کار:

- توزیع نان خشک در جریان قرنطین در شهر کابل
- گزارش بازرسی امور در وزارت امور خارجه (مشترکا با اداره عالی تفتیش)
- وزارت دولت در امور رسیدگی به حوادث (مشترکا با اداره عالی تفتیش)

برنامه های آینده

برنامه های آینده:

- اداره بازرسی برای سال مالی ۱۴۰۰ برنامه های ذیل را در نظر دارد:
- تکمیل گزارش های بازرسی مصرف منابع تخصیص یافته به کرونا در ۸ ولایت باقیمانده
- نهایی سازی سند تقنینی اداره بازرسی
- بازرسی فعالیت های مقامات مقامات عالی رتبه حکومتی از طریق دریافت شکایت و اطلاع
- رسیدگی به شکایات در رابطه به فعالیت های واحد های اداری مربوط به ریاست جمهوری،
- طرح ها و تطبیق برنامه ها جهت مبارزه موثر در امر مبارزه با فساد

چالش ها و مشکلات

چالش های عمده:

1. عدم همکاری لازم ادارات تحت بازرسی که در بعضی موارد باعث طولانی شدن پروسه های بازرسی شدند،
2. ارایه اسناد ناقص و متناقض از طرف ادارات مرکزی و محلی
3. تاخیر در ارایه اسناد از طرف ادارات مرکزی و محلی
4. ارائه اسناد غیر مرتبط، تکراری و بی کیفیت توسط ولایات
5. عدم پاسخ دهی به موقع به مکتوب های اداره بازرسی توسط ادارات مربوط
6. عدم همکاری لازم سکتور خصوصی

پیشنهادهای:

1. تقویت هماهنگی میان نهاد های مبارزه با فساد
2. ایجاد میکانیزم های موثر پیگیری قضایا در مراحل تحقیق و تعقیب
3. توجه به امنیت و مصونیت کارمندان نهادهای مبارزه با فساد اداری؛
4. تقویت فرهنگ شفافیت و پاسخدهی در ادارات دولتی